

Dosarul nr. 2ra-412/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Buiucani (jud. O. Ionașcu)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Simciuc, I. Țurcan, Iu. Cotruță)

ÎNCHEIERE

13 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Nicolae Craiu

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Iuri Vorobiov împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de Iuri Vorobiov, reprezentat de avocatul Serghei Simonov, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova și menținută hotărârea din 27 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani

constată:

La 28 iunie 2017, Iuri Vorobiov, reprezentat de avocatul Serghei Simonov, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală al RM cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la 23 mai 2015, de către secția urmărire penală a Inspectoratului de Poliție Centru mun. Chișinău, în lipsa unei bănuieli rezonabile privind prezența unei infracțiuni, a fost intentată urmărirea penală în baza indicilor infracțiunii prevăzute de art. 310 alin. (1) Cod penal, pe faptul precum că dânsul, acționând cu scopul obținerii ilegale a unei decizii în favoarea sa, prin care ar fi anulat decizia Inspectoratului Principal de Stat pentru Supravegherea Pieței, Metrologie și Protecția Consumatorilor, conform căreia SRL „Mebostil-Lux” a fost obligată prin prescripție să achite clientului Cristina Grădinaru suma de 12 000 de

lei, la 3 februarie 2012, în cancelaria Curții de Apel Chișinău, amplasată pe str. Teilor 4, mun. Chișinău, ar fi depus o cerere de chemare în judecată anexând probe false, și anume factură fiscală seria HA nr. 1223680 din 2 septembrie 2011 cu semnătură falsă la rubrica „primit, beneficiar”, precum și contractul din 18 august 2011, unde pe verso a indicat date false precum că clientul Cristina Grădinaru a primit marfa, nu are careva pretenții, la fel ușile fiind demontate, ce i-ar oferi dreptul de a justifica o tranzacție fără pretenții cu Cristina Grădinaru, iar prin hotărârea din 26 noiembrie 2012 a Curții de Apel Chișinău cererea de chemare în judecată depusă de directorul SRL „Mebostil-Lux” a fost respinsă.

La fel, a relevat că la 27 mai 2015, procurorul în Procuratura Botanică mun. Chișinău, Petrușca Sergiu a emis în privința lui o ordonanță de punere sub învinuire în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 310 alin. (1) Cod penal, care a fost înaintată în absența sa, totodată a fost emisă ordonanța de reținere pe numele său în scopul înaintării învinuirii.

Astfel, a afirmat că potrivit procesului-verbal de reținere din 3 septembrie 2015, ora 19:40, a fost reținut de către colaboratorii Inspectoratului de Poliție Botanică mun. Chișinău întru executarea ordonanței procurorului pentru înaintarea învinuirii.

A susținut că în aceeași zi i-a fost înaintată învinuirea și i s-a adus la cunoștință ordonanța de recunoaștere în calitate de învinuit din 27 mai 2015. S-a aflat în stare de reținere din 3 septembrie 2015 până la 5 septembrie 2015.

A indicat că prin sentința din 14 decembrie 2016 a Judecătoriei Botanică mun. Chișinău, a fost achitat pe motiv că fapta încriminată nu întrunește elementele infracțiunii. Sentința din 14 decembrie 2016 a fost menținută prin decizia din 20 aprilie 2017 a Curții de Apel Chișinău.

A apreciat că prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale Procuraturii mun. Chișinău, oficiul Botanică, reprezentată de procurorul Petrușca Sergiu, care pe parcursul urmăririi penale nu a studiat minuțios probele ce dovedeau nevinovăția sa, dar care ulterior au stat la baza emiterii sentinței de achitare, a fost nevoit să suporte cheltuieli de asistență juridică în sumă de 5 000 lei.

La fel, a evidențiat că acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii au jucat un rol negativ în viața și activitatea sa, fiindu-i create obstacole morale și fizice la îndeplinirea obligațiilor de serviciu, nervozitate, pierderea de timp, energie, fiind stresat prin suferințe psihice în urma înfăptuirii ilegale a urmăririi penale, reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurii preventive și tragerii ilegale la răspundere penală, i-au fost cauzate suferințe psihice considerabile, astfel fiindu-i cauzată o daună morală esențială.

A precizat că din cauza aplicării măsurii preventive, a fost în imposibilitate de a obține pașaportul cetățeanului Republicii Moldova, i-au fost anulate planurile personale, fiind privat de posibilitatea de a pleca peste hotare cu scopul de a vizita rudele și în vacanță, în decurs de 2 ani.

Și-a întemeiat pretențiile în baza art. 3 alin. (1), 5, 6 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 1405 Cod civil, 1, 5, 7, 85, 166-167 CPC.

A solicitat încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul său a prejudiciului moral în sumă de 60 000 lei cauzat în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurii preventive sub formă de declarație de nepărsire a localității și atragerii ilegale la răspundere penală, încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 5 000 lei, precum și a cheltuielilor legate de judecarea prezentei cauze.

Prin hotărârea din 27 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani, a fost admisă parțial acțiunea, a fost încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Iuri Vorobiov suma de 3 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin atragerea ilegală la răspundere penală, precum și suma de 2 000 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată în legătură cu examinarea prezentei pricini civile.

În rest pretențiile lui Iuri Vorobiov au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

Prin decizia din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de către Iuri Vorobiov, reprezentat de avocatul Serghei Simonov, Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală a RM și menținută hotărârea primei instanțe.

La 6 decembrie 2018, Procuratura Generală a RM a declarat recurs împotriva deciziei din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care a respinge integral acțiunea.

În motivarea recursului Procuratura Generală a RM a invocat că prezenta acțiune civilă este neîntemeiată, deoarece în speță nu au fost constatate temeiurile prevăzute de Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, care ar acorda dreptul lui Iuri Vorobiov la repararea prejudiciului material și moral.

La fel, a susținut recurenta că nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului, or, în această ordine de idei, este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept.

În cazul lui Iuri Vorobiov acțiunile de urmărire penală au fost realizate în limitele prevederilor legislației procesuale și materiale, iar pe parcursul urmăririi penale nu au fost prezentate careva reclamații aferente acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală și ale procuraturii manifestate prin presiune psihologică sau fizică asupra sa în scopul obținerii de la acesta a declarațiilor sau eventuala recunoaștere a vinovăției.

În speță, nu există nicio încheiere a judecătorului de instrucție sau a organului ierarhic superior prin care să fie declarate ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală pe parcursul investigării cauzei penale, ca urmare a examinării căreia se consideră vătămat Iuri Vorobiov.

A menționat că pronunțarea unei sentințe de achitare nu denotă faptul că organul de urmărire penală sau instanța de judecată a admis careva acțiuni ilicite. În acest sens a indicat că efectuarea măsurilor operative de investigație și acțiuni de urmărire penală este obligația organului de urmărire penală care are drept scop de a descoperi circumstanțele și persoana care a comis infracțiunea.

Invocarea de către Iuri Vorobiov a suferințelor fizice și psihice nu pot constitui o justificare a acordării prejudiciului moral, instanța la determinarea mărimii compensației trebuie să ia în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice, cât și datele obiective care certifică acest fapt. Astfel a susținut că Iuri Vorobiov nu a prezentat probe care să justifice repararea prejudiciului moral, care să ateste cauzarea frustrărilor a stresului și a neliniștii, ponegririi onoarei, demnității și reputației profesionale.

A evidențiat că în cadrul examinării cauzei instanțele de judecată nu au efectuat o analiză minuțioasă a tuturor circumstanțelor de fapt și de drept, astfel la stabilirea mărimii despăgubirii au omis principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

În privința încasării cheltuielilor suportate pentru serviciile avocatului, a indicat că acestea trebuie să fie necesare și rezonabile, instanța urmând să se bazeze pe numărul de ore lucrate de avocat și tariful perceput de acesta pentru o oră de lucru.

La 4 ianuarie 2019, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care a respinge integral acțiunea.

În motivarea recursului Ministerul Justiției al RM a invocat că în cadrul examinării cauzei nu a fost constatată existența faptei ilicite a organelor de urmărire penală și a procuraturii, a unor erori judiciare de urmărire penală în cadrul desfășurării urmăririi penale în privința lui Iuri Vorobiov.

Totodată, a susținut că Iuri Vorobiov nu a prezentat careva probe concludente prin care să ateste faptul că bănuiala sa ar fi avut anumite efecte negative asupra reputației sale.

În susținerea poziției sale privind netemeinicia acțiunii lui Iuri Vorobiov, recurentul Ministerul Justiției al RM a învederat practica judecătorească națională, și anume cauze similare pe marginea căreia instanțele de judecată au constatat că pentru aplicabilitatea dispozițiilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, urmează a se regăsi și respectiv, a fi întrunite cel puțin una din condițiile reglementate de art. 6 din lege, doar după care survine dreptul legal de a cere repararea prejudiciului, urmare a acțiunilor enumerate în art. 3 din aceeași lege. Astfel, a menționat că în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a SRL „International Multimodal Logistic” împotriva Ministerului Justiției acțiunea a fost respinsă.

La fel, a evidențiat că acordarea de satisfacții materiale nu constituie o regulă. În materia drepturilor omului o recunoaștere oficială și publică a violării constituie uneori prin sine o satisfacție echitabilă pentru reclamant.

Referitor la compensarea cheltuielilor de asistență juridică în cauza penală le consideră ca neîntemeiate și exagerate, Iuri Vorobiov prezentând doar bonul de plată a serviciilor de asistență juridică.

A considerat că prima instanță și instanța de apel în emiterea hotărârilor de admitere parțială a acțiunii nu și-au justificat soluția.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 25 octombrie 2018, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (f. d. 154), însă careva date care ar indica la recepționarea acesteia de către recurenți la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul la 6 decembrie 2018 și la 4 ianuarie 2019 în termenul legal.

La 13 februarie 2019, Iuri Vorobiov a depus referință la recursurile declarate de Procuratura Generală a RM și Ministerul Justiției al RM, solicitând respingerea acestora ca fiind indamisibile, cu menținerea hotărârilor judecătorești.

La 18 februarie 2019, Procuratura Generală a RM a depus referință la recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, solicitând admiterea acestuia.

Examinând temeiurile recursurilor, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt inadmisibile din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Procuratura Generală a RM și Ministerul Justiției al RM nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursurilor nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea

de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursurile declarate de Procuratura Generală a RM și Ministerul Justiției al RM, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de Procuratura Generală a RM și Ministerul Justiției al RM ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Svetlana Filincova

Nicolae Craiu